

Tallinna Kunstigümnaasium

KESKKONNAANALÜÜS

TALLINN 2026

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
ANDMEKOGUMINE	4
KESKONNAANALÜÜSI TULEMUSED 2025-2026 ÕPPEAASTA.....	5
1. Õueala.....	5
2. Elurikkus ja loodus.....	6
3. Tervis ja heaolu.....	7
4. Toit.....	8
5. Vesi.....	10
6. Prügi ja jäätmetekke vähendamine.....	12
7. Energia.....	13
8. Transport.....	15
9. Meri ja rannik	16
10. Globaalne kodakondsus.....	17
11. Kliimamuutused.....	19
Kooli kogukonna ettepanekud ja tulevikusuunad.....	20
KOKKUVÖTTE	22

SISSEJUHATUS

Tallinna Kunstigümnaasium osaleb Rohelise Kooli programmis, mille eesmärk on kujundada keskkonnateadlikku koolikultuuri ning toetada kestliku arengu põhimõtete lõimimist igapäevasesse õppe- ja kasvatustöösse.

Käesoleva keskkonnaanalüüsi eesmärk on anda ülevaade kooli tugevustest, senistest tegevustest ning arenguvõimalustest Rohelise Kooli teemade valdkonnas. Analüüs aitab hinnata, millised keskkonnateemad on koolis hästi esindatud, millistes valdkondades on toimunud positiivsed muutused ning kuhu tuleks edaspidi rohkem tähelepanu suunata.

Keskkonnaanalüüs on aluseks Rohelise Kooli tegevuskava koostamisele ning toetab teadlike otsuste tegemist koolikeskkonna jätkusuutlikumaks muutmisel. Analüüsi tulemused aitavad seada eesmärgi, planeerida tegevusi ning kaasata kogu kooliperet keskkonnahoidlike harjumuste kujundamisse.

ANDMEKOGUMINE

Keskkonnaanalüüsi koostamiseks kasutati mitut andmekogumismeetodit, et saada võimalikult terviklik ülevaade kooli keskkonnategevustest ja koolipere teadlikkusest.

Andmete kogumisel viidi läbi küsimustikud õpilaste, õpetajate ja lapsevanemate seas. Küsimustikele vastas kokku 118 õpilast, 11 õpetajat ja 32 lapsevanemat. Küsimustikud hõlmasid Rohelise Kooli erinevaid teemasid.

Lisaks viisid Rohelise Kooli töörühma liikmed projektõppe raames 2025/2026. õppeaastal jaanuaris ja aprillis läbi kooli keskkonnaülevaatus. Ülevaatus käigus kasutati vaatlus- ja hinnangumeetodeid, mille abil hinnati koolikeskkonda ning Rohelise Kooli põhimõtete rakendamist kooli igapäevaelus.

Teemade puhul, mida ei olnud võimalik vaatluse teel hinnata, koguti täiendavat teavet kooli personalilt. Selleks konsulteeriti erinevate töötajatega, et saada vajalikku infot kooli tegevuste, korralduse ja praktikate kohta.

Küsimustike, keskkonnaülevaatus ning personali tagasiside tulemused koondati käesolevasse keskkonnaanalüüsi.

1. Õueala

Õpilaste tagasiside näitab, et kooli õueala peetakse üldiselt meeldivaks, kuid nähakse võimalusi selle mitmekesisemaks ja atraktiivsemaks muutmiseks. Kõige sagedamini sooviti juurde aktiivse vaba aja veetmise võimalusi, nagu kiiged, liumäed, ronimisatraktsioonid, mänguväljakud, batuudid ning erinevad spordi- ja pallimängualad. Samuti peeti oluliseks rohkemate pinkide, istumis- ja puhkealade ning vihma eest varju pakkuvate kohtade loomist. Mitmed õpilased tõid välja soovi näha õuealal rohkem looduselemente, näiteks puid, põõsaid, lilli, linnumaju või väikest veesilma. Positiivne on see, et suur osa õpilastest ei näinud vajadust suuremate muudatuste tegemiseks või olid olemasoleva olukorraga rahul.

Õpetajate küsitluse põhjal kasutatakse kooli õueala õppetöös, kuid selle sagedus on erinev. Ligikaudu pooled õpetajatest on käesoleval õppeaastal viinud läbi õuesõppetunde või tegelenud looduse uurimisega. Õues õpetatakse peamiselt loodusõpetust, käsitledes näiteks taimi, loomi, putukaid, elusat ja eluta loodust ning Läänemere teemasid, kuid õueala kasutatakse ka liikumisõpetuses ning üksikutel juhtudel inimeseõpetuse ja bioloogia tundides. Osa õpetajaid kasutab õueala regulaarselt, samas kui teised toovad takistustena välja sobiva õpikeskkonna puudumise või ainekava eripärad.

Keskkonnaülevaatus näitas, et kooli õueala pakub mitmekesiseid võimalusi nii õppimiseks kui ka vaba aja veetmiseks. Õpilastele on loodud erinevaid alasid mängimiseks, puhkamiseks ja looduse kogemiseks. Olemas on ronimis- ja tasakaaluharjutusi võimaldavad vahendid ning õuesõppe läbiviimiseks sobiv ala. Koolis toimuvad regulaarselt õuesõppetunnid ning õpilastel on võimalus teha ettepanekuid õueala arendamiseks.

Kooli õppeaed asub kahes piirkonnas ning seal kasvatatakse viljapuid, marjapõõsaid, söödavaid taimi ja tolmeldajasõbralikke õistaimi. Õppeaed pakub võimalusi praktiliseks õppeks ning toetab õpilaste keskkonnateadlikkuse kujunemist. Käesoleval õppeaastal osaleti korvõieliste kampaanias, mille raames istutati kooli õuealale korvõieliste sugukonda kuuluvaid taimi.

Arendamist vajava valdkonnana tõi keskkonnaülevaatus välja, et õuealal kasvavad taimed ei ole veel tähistatud liiginimedega. Taimede märgistamine aitaks paremini toetada õuesõpet, liikide tundmaõppimist ning õpilaste iseseisvat looduse avastamist.

Arengusuunad ja kavandatavad tegevused

- Jätkata õueala kasutamist erinevate õppeainete õppetöös ning toetada õpetajaid õuesõppe läbiviimisel.
- Märgistada õuealal kasvavad puud, põõsad ja teised olulisemad taimed liiginimedega.
- Suurendada õpilaste võimalusi osaleda õueala arendamise planeerimisel ja ideede elluviimisel.
- Rajada juurde istumis- ja puhkealasid ning võimalusel vihma eest varju pakkuvaid kohti.
- Rikastada õueala täiendavate loodusobjektidega, näiteks veesilma või uute elurikkust toetavate elementidega.
- Jätkata õppeaia arendamist ning siduda selle kasutamine senisest enam õppetööga.
- Kaardistada võimalused aktiivse liikumise ja mänguvõimaluste mitmekesistamiseks vastavalt õpilaste ettepanekutele.

2. Elurikkus ja loodus

Õpilaste küsitluse tulemused näitavad, et teadmised kooli õuealal kasvavatest puudest, põõsastest ning seal elavatest liikidest on erineval tasemel. Paljud õpilased oskasid nimetada vähemalt mõningaid kooli territooriumil kasvavaid puu- ja põõsaliike ning ära tunda tavapärasemaid loomi ja putukaid. Kõige sagedamini nimetati kaski, tammesid, vahtraid, kuuski, mände, õunapuid ja hobukastaneid. Loomadest ja putukatest tunti kõige paremini sipelgaid, liblikaid, mesilasi, herilasi, sääski, kärbsed, ämblikke ja lepatriinusid ning loomadest ja lindudest oravaid, rebaseid, siile, vareseid, kajakaid, tuvisid ja varblasi.

Samas vastas märkimisväärne osa õpilastest, et nad ei tea, milliseid puu-, põõsa-, looma- või putukaliike kooli õuealal kohata võib. See viitab vajadusele pöörata jätkuvalt tähelepanu liikide tundmisele ning kohaliku elurikkuse märkamise oskuse arendamisele.

Õpetajate küsitluse põhjal on ligi pooled õpetajatest (45%) uurinud õpilaste liigiteadmisi erinevate tegevuste kaudu, kasutades selleks näiteks viktoriine, arutelusid, õuesõpet ja praktilisi ülesandeid. Samuti on umbes 45% õpetajatest tegelenud koos õpilastega kooli õueala elurikkuse uurimisega, vaadeldes taimi, putukaid või linde ning sidudes tegevusi loodusõpetuse ja teiste õppeainetega.

Keskkonnaülevaatus kinnitas, et kooli territoorium pakub elurikkuse toetamiseks häid võimalusi. Kooli õuealal kasvab mitmekesine valik puid ja põõsaid ning territooriumil asuvad mitmed aiandusalad. Lisaks tavapärasele peenardele on rajatud toidusalu, mis toetab elurikkust ja pakub võimalusi praktiliseks õppeks. Elurikkust toetavad ka kompostikast, putukatele sobiv oksahunnik ning tolmeldajatele sobivate kohalike taimede kasvatamine. Käesoleval õppeaastal lisandusid kooli territooriumile linnupesakastid ja õpilase loovtööna valminud siilimaja. Märgistati ka kooli toataimed, mis toetab liikide tundmist ning keskkonnateadlikkust igapäevases koolikeskkonnas.

Kuigi kooli õueala pakub juba praegu häid võimalusi looduse tundmaõppimiseks, on võimalik elurikkust veelgi toetada. Keskkonnaülevaatus käigus toodi välja, et õuealal puudub veesilm ning õuetaimed ei ole veel märgistatud, mis piirab nende kasutamist õppetöös ja liikide tundmaõppimisel.

Arengusuunad ja kavandatavad tegevused

- Märgistada kooli õuealal kasvavad puud, põõsad ja olulisemad taimed.
- Rajada kooli territooriumile veesilm või muu vee-elupaik.
- Suurendada õpilaste osalemist liikide määramise ja loodusvaatluse tegevustes.
- Siduda olemasolevaid elurikkuse objekte (toidumets, kompostikast, linnupesakastid, siilimaja) senisest rohkem õppetöoga.
- Korraldada regulaarselt õuesõppepäevi, mis keskenduvad kohaliku elurikkuse tundmaõppimisele.

3. Tervis ja heaolu

Kooli keskkonnaülevaatus tulemused näitavad, et tervise ja heaolu teemadele pööratakse Tallinna Kunstigümnaasiumis süsteemselt tähelepanu. Tervist toetavad tegevused hõlmavad nii tervislikku toitumist, liikumist ja värskes õhus viibimist kui ka vaimse heaolu, turvalise koolikeskkonna ja õpilaste toetamisega seotud tegevusi.

Tervislikke valikuid toetab kooli igapäevane korraldus. Koolisööklas on alati saadaval salat ning tasuta joogivesi on õpilastele kättesaadav kogu päeva jooksul. Õpilased võivad tunnis vett juua ning koolis soovitatakse vahepalaks kaasa võtta puu- ja köögivilju. Samas näitas keskkonnaülevaatus, et koolis ei ole võimalik puu- või köögivilju osta ning õpilastel ei ole veel

piisavalt võimalusi kaasa rääkida koolitoidu valikute kujundamisel, kuigi tagasiside andmine on võimalik.

Liikumist toetatakse mitmel viisil. Kool on liitunud Liikuma Kutsuva Kooli programmiga ning õpilastel on võimalus liikuda nii tundide ajal kui ka vahetundides. Vahetunde saab veeta õues igal aastaajal. Liikumise ja tervislike eluviiside teemasid käsitletakse regulaarselt ka projektipäevadel ja huvitundides.

Oluline osa tervise ja heaolu valdkonnast on vaimse tervise toetamine. Kool on liitunud KiVa programmiga, mille eesmärk on ennetada kiusamist ja kujundada turvalist koolikeskkonda. Keskkonnaülevaatusel põhjal on õpilastel võimalus oma muredest koolis rääkida ning abi küsida. Turvalise ja toetava koolikultuuri kujundamine on oluline osa igapäevasest õppetööst ja koolielust.

Tervislikku õpikeskkonda toetavad ka mitmed praktilised tegevused. Klassiruumi saab regulaarselt õhutada, klassides kasvavad toataimed.

Keskkonnaülevaatus tõi välja ka mõned arenguvõimalused. Praegu ei ole kõigil õpilastel võimalust osaleda toidutaimede kasvatamises, kuigi vastavaid tegevusi toimub näiteks kodunduse tundides. Samuti võiks süsteemsemalt kaasata õpilasi koolitoidu arendamisse ja tervislike valikute kujundamisse.

Arengusuunad ja kavandatavad tegevused

- Luua regulaarne süsteem õpilaste tagasiside kogumiseks koolitoidu kohta ning võimalusel kaasata õpilasi menüüaruteludesse.
- Jätkata Liikuma Kutsuva Kooli ja KiVa programmi tegevuste rakendamist.
- Hoida tervise, vaimse heaolu ja turvaliste suhete teemad nähtaval projektipäevadel, huvitundides ja klassijuhatajatundides.

4. Toit

Õpilaste, lapsevanemate vastuste ning kooli keskkonnaülevaatusel põhjal on toiduga seotud teemad koolis nähtavad ning neid käsitletakse nii igapäevases koolielus kui ka erinevate projektide kaudu. Samas ilmneb, et teadlikkus toidu päritolust, kestlikest toiduvalikutest ja tervislikest toitumisharjumustest on õpilaste seas ebaühtlane.

Õpilaste vastused näitavad, et suhtumine erinevatesse toiduvalikutesse on mitmekesine. Kalatoitude puhul jagunesid arvamused peaaegu võrdselt – ligikaudu pooled õpilased märkisid, et neile kalatoidud meeldivad, ning pooled ei eelista neid. Ka toidu päritolu tähtsuse küsimuses olid vastused üsna tasakaalus. Need õpilased, kes pidasid toidu päritolu oluliseks, tõid peamiste põhjustena välja kohaliku toidu värskuse, parema maitse, väiksema keskkonnamõju ning kohalike tootjate toetamise. Samas ei osanud paljud õpilased oma arvamust põhjendada, mis viitab vajadusele käsitleda rohkem toidu tootmise, transpordi ja tarbimise seoseid.

Tervislike toitumisharjumuste kujundamisel on arenguruumi. Õpilaste vastuste põhjal võtab tervisliku vahepala kooli kaasa vaid väike osa õpilastest ning kõige sagedamini vastati, et puu- või köögivilju võetakse kaasa vaid mõnikord. Sama kinnitavad lapsevanemate vastused: 22% vastanutest märkis, et nende laps võtab tervisliku vahepala regulaarselt kaasa, 34% vastas „mõnikord“ ning 44% „ei“.

Lapsevanemate hinnangul sööb 53% lastest regulaarselt koolis pakutavat lõunasööki, 31% teeb seda mõnikord ning 16% ei söö koolilõunat. Tulemused näitavad, et koolitoit jõuab suure osa õpilasteni, kuid mitte kõigi jaoks ei ole see igapäevane valik.

Keskkonnaülevaatus tõi esile mitmeid tugevusi kooli toitlustuskorralduses. Kooli söökla kasutab võimalusel kohalikku toorainet ning õpilastel on võimalik valida endale sobiv portsjoni suurus. Suvemäe hoones toidujäätmed kogutakse biojäätmekontainerina ning kooliaias kasvatatud maitsetaimi ja muid söödavaid taimi kasutatakse võimalusel õppetöös ja koolielus. Samuti selgus lapsevanemate vastustest, et enamik peresid tunneb peamisi keskkonna- ja kvaliteedimärgiseid, sealhulgas Eesti toidu mahemärki, Euroopa Liidu mahemärgist ning õiglase kaubanduse märgist.

Positiivse praktikana pakutakse koolis iga päev ka lihavaba toiduvalikut. Lisaks osales kooli programmides, mis toetavad kestlikumaid toiduvalikuid. Käesoleval õppeaastal liituti programmiga „Taimne teisipäev“ ning kooli toidufestivali teemaks oli taimne toit. Programmi rakendamisel ilmnes siiski erinevaid arvamusi nii õpilaste, lapsevanemate kui ka toitlustajate seas. Tagasisidest selgus, et taimsete toitade päevadel tekkis mõnevõrra rohkem toidujäätmeid ning lapsevanemate hinnangud olid väga erinevad.

Kooli keskkonnaülevaatusel selgus ka, et kokad on osaliselt kaasatud õpilaste õppe- ja kasvatustegevustesse. Noorematel õpilastel on olnud võimalus külastada koolisööklad ja tutvuda köögi tööga. Samas ei anta toidujäätmeid edasi loomasöödaks ning õpilaste teadlikkus

sööklale tagasiside andmise võimalustest on ebaühtlane – osa õpilasi teab sellest võimalusest, kuid paljud ei ole seda märganud.

Kokkuvõttes võib öelda, et koolis pööratakse tähelepanu kestlikule toidukultuurile, kohaliku tooraine kasutamisele ja tervislike toitumisharjumuste kujundamisele. Edaspidi võiks rohkem tähelepanu pöörata õpilaste teadlikkusele toidu päritolust, tervislike vahepalade olulisusest ning kestlike toiduvalikute mõjust keskkonnale.

Arengusuunad ja kavandatavad tegevused

- Suurendada õpilaste teadlikkust toidu päritolust, hooajalisusest ja toidu keskkonnamõjust.
- Jätkata taimsete toiduvalikute tutvustamist ning siduda need teadlikkust tõstvate tegevustega.
- Julgustada õpilasi võtma kooli kaasa tervislikke vahepalasisid.
- Suurendada õpilaste teadlikkust võimalusest anda tagasisidet koolitoidu kohta.
- Jätkata kooliaia ja söödavate taimede kasutamist õppetöös.
- Pöörata rohkem tähelepanu toiduraiskamise vähendamisele ning selle põhjuste analüüsimisele.
- Kaasata võimalusel toitlustajaid ja kokkasid rohkem keskkonna- ja terviseteemalistesse õppetegevustesse.

5. Vesi

Õpilaste, lapsevanemate vastuste ning kooli keskkonnaülevaatus tulemuste põhjal on vee kättesaadavus ja igapäevane kasutamine Tallinna Kunstigümnaasiumis hästi korraldatud. Samas ilmnes, et teadmised vee säästmise, magevee väärtuse ja kraanivee keskkonnaeeliste kohta vajavad senisest rohkem tähelepanu.

Õpilaste vastustest selgub, et enamikul on koolis võimalik tervislikke joogiharjumusi kujundada. Ligikaudu 80% õpilastest märkis, et neil on tunnis lubatud vett juua, ning umbes 70–75% vastas, et saab koolipäeva jooksul oma joogipudelit täita. Ka lapsevanemate vastused kinnitavad seda – ligi 69% vastanutest ütles, et nende laps võtab kooli kaasa isikliku joogipudeli.

Keskkonnaülevaatus näitas, et mõlemas koolihoones on olemas joogipudelite täitmiseks sobivad kraanid ning õpilased teavad üldiselt nende asukohti. Samuti hinnati positiivselt õpilaste igapäevaseid veekasutusharjumusi – kraanid suletakse pärast kasutamist ning tualettruumides kasutatakse kahesüsteemseid loputuskaste, mis aitavad vett kokku hoida.

Kraanivee ja pudelivee võrdlemisel oskas osa õpilasi välja tuua olulisi keskkonna- ja terviseargumente. Kõige sagedamini nimetati plastjäätmete vähendamist, väiksemat mikroplasti sisaldust, madalamat hinda ning väiksemat keskkonnamõju. Samas ei osanud enam kui pooled õpilastest sellele küsimusele sisuliselt vastata või väljendasid kahtlusi kraanivee kvaliteedi suhtes. Keskkonnaülevaatuse põhjal on kooliperel üldiselt olemas teadmine, et kraanivesi on keskkonnasõbralikum valik, kuid teema vajab jätkuvalt selgitamist ja teadlikkuse suurendamist.

Sarnane olukord ilmnis magevee säästmise küsimuses. Kuigi osa õpilasi mõistis, et magevesi on piiratud ja eluks hädavajalik ressurss, ei osanud enamik selle tähtsust põhjendada. Ka keskkonnaülevaatuses hinnati nii peahoones kui ka Suvemäe kooliosas, et kõik koolipere liikmed ei mõista veel piisavalt magevee säästmise vajalikkust ega vee puhastamise ja tarbimisega seotud ressursikulu.

Kooli veekasutuse korralduses on mitmeid häid praktikaid. Suvemäe kooliosas kogutakse vihmavett taimede kastmiseks. Samas ei kasutata veekulu andmeid õppetöös ning veetarbimise jälgimine ei ole veel süsteemne tegevus.

Arengusuunad ja kavandatavad tegevused

- Suurendada õpilaste teadlikkust magevee väärtusest ning vee säästmise vajalikkusest.
- Tutvustada süsteemsemalt kraanivee eeliseid võrreldes pudeliveega.
- Jätkata joogipudelite kasutamise ja kraanivee joomise propageerimist.
- Kasutada kooli veekulu andmeid õppetöös ning analüüsida veetarbimise muutusi erinevatel aastatel.
- Laiendada praktilisi õppetegevusi, mis tutvustavad vee ringkäiku ja puhastamist.
- Jälgida regulaarselt kraanide ja sanitaarseadmete töökorda, et vältida veekadusid.
- Jagada häid praktikaid, näiteks vihmavee kogumist ja kasutamist, ka teiste kooliosadega.

6. Prügi ja jäätmetekke vähendamine

Õpilaste, õpetajate, lapsevanemate vastused ning kooli keskkonnaülevaatus tulemused näitavad, et jäätmete liigiti kogumine ja jäätmetekke vähendamise põhimõtted on Tallinna Kunstigümnaasiumis olulisel kohal. Koolis on olemas toimiv jäätmete kogumise süsteem ning teemat käsitletakse nii õppetöös kui ka igapäevases koolielus. Samas ilmnes mitmeid võimalusi süsteemi edasiarendamiseks, eelkõige õueala puhtuse, sorteerimisharjumuste ja praktiliste tegevuste kaudu.

Õpilaste teadlikkus jäätmete keskkonnamõjudest on üldiselt hea. Vastustes toodi kõige sagedamini välja looduse saastamine, loomade vigastamine või hukkumine, vee ja pinnase reostumine ning mikroplasti probleem. Samuti oskasid õpilased nimetada erinevaid võimalusi jäätmetekke vähendamiseks, näiteks prügi sorteerimist, taaskasutust, korduvkasutatavate toodete kasutamist ning plastiku tarbimise vähendamist. Samas ei osanud ligikaudu kolmandik õpilastest prügi keskkonnamõjusid selgitada, mis näitab, et teadlikkuse tõstmist tuleb jätkata.

Kooli jäätmekäitlussüsteemi hinnatakse üldiselt positiivselt. Ligikaudu 70% õpilastest leiab, et koolimajas on piisavalt prügikaste ning need paiknevad sobivates kohtades. Veelgi suurem osa õpilasi (85–90%) teab, et koolis on võimalik jäätmeid liigiti koguda. Keskkonnaülevaatus kinnitas, et nii peahoones kui ka Suvemäe kooliosas on olemas liigiti kogumise võimalused, prügikastid paiknevad sobivates kohtades ning neid tühjendatakse regulaarselt.

Väljakutseid esineb aga jäätmete õigel sorteerimisel. Õpetajad tõid peamiste probleemidena välja õpilaste ja koolipere harjumused, vähese teadlikkuse ning vajaduse sorteerimise põhimõtteid järjepidevalt meelde tuletada. Ka keskkonnaülevaatus näitas, et peahoones ei jõua jäätmed alati õigesse kogumismahutisse. Suvemäe kooliosas hinnati olukorda paremaks.

Kooli õueala puhtuse kohta olid õpilaste arvamused mõnevõrra erinevad. Veidi üle poole vastanutest peab õueala puhtaks, samas kui suur osa õpilasi leiab, et prügi esineb siiski liiga palju. Eriti tõusis esile õueala prügikastide vähesus – piisavaks peab nende arvu vaid umbes kolmandik õpilastest. Sama tähelepanek ilmnes ka keskkonnaülevaatuses, kus leiti, et õuealal võiks olla rohkem prügikaste ning nende paigutus ja kasutusmugavus vajavad ülevaatomist. Samuti märgiti, et kooli ümbruses leidub prügi.

Jäätmetekke vähendamise põhimõtteid rakendatakse koolis mitmel viisil. Kõik vastanud õpetajad kasutavad kahepoolset printimist ning üle 80% õpilastest on seda märganud. Koolis

toimuvad mänguasjade vahetamise kampaaniad ja heategevuslaadad, kasutuskõlblikud riided ja esemed suunatakse edasi taaskasutusse ning koolis kompostitakse biojäätmekke ja kasutatakse komposti haljasaladel. Samas ei kompostita praegu toitlustamise käigus tekkivaid biojäätmekke ning jäätmetekke andmeid ei kasutata veel õppetöö osana.

Lapsevanemate vastused näitavad, et jäätmete teema on hästi esindatud ka kodudes. Kõige sagedamini arutatakse prügi sorteerimist, taaskasutust, ringmajandust, toiduraiskamist ja keskkonnahoidlikke harjumusi. Kodune jäätmete liigiti kogumine on väga levinud – 97% vastanud lapsevanematest kinnitas, et nende peres sorteeritakse prügi. See loob hea aluse kooli ja kodu koostööks keskkonnateadlike harjumuste kujundamisel.

Arengusuunad ja kavandatavad tegevused

- Suurendada õuealal prügikastide arvu ning hinnata nende asukohtade sobivust.
- Tõsta õpilaste teadlikkust jäätmete õigesti sorteerimisest praktiliste tegevuste ja teavituse kaudu.
- Jätkata taaskasutus- ja ringmajandustegevustega (heategevuslaad, mänguasjade vahetus, esemete annetamine).
- Leida võimalusi biojäätmekke liigiti kogumise ja kompostimise laiendamiseks koostöös toitlustajaga.
- Siduda jäätmete ja ringmajanduse teema rohkem õppetööga, kasutades kooli enda jäätmetekke ja sorteerimise näiteid.
- Jätkata kooli ümbruse korrashoiu ja koristustalgute korraldamist.

7. Energia

Energia teema käsitlemisel annavad kõige põhjalikuma ülevaate kooli keskkonnaülevaatus tulemused ning lapsevanemate vastused digiprügi teemal. Tulemused näitavad, et koolis on rakendatud mitmeid energiasäästlikke lahendusi, kuid samal ajal esineb valdkondi, kus energiakasutust saaks süsteemsemalt jälgida ja vähendada.

Lapsevanemate hinnangul on digiprügi vähendamine oluline teema. Ligikaudu pooled vastanutest peavad seda väga oluliseks, kolmandik oluliseks ning ülejäänud mõnevõrra oluliseks. Ükski vastaja ei pidanud digiprügi vähendamist ebaoluliseks. Kõige sagedamini vähendatakse digiprügi vanade failide, fotode, videote ja e-kirjade kustutamisega, seadmete

mälude puhastamisega ning ebavajalike rakenduste eemaldamisega. Samuti nimetati teadlikumat andmete salvestamist, pilveteenuste kasutamise piiramist ning digitaalsete harjumuste korrastamist. Mitmed lapsevanemad märkisid siiski, et sooviksid selle teema kohta rohkem teavet.

Koolihoonete energiakasutuse vaatlus näitas, et mõlemas õppehoones on kasutusel mitmeid energiasäästu toetavaid lahendusi. Klassiruumides on võimalik temperatuuri reguleerida, akendel on rulood või kardinad ning klassides kasutatakse termomeetreid sisekliima jälgimiseks. Peahoones on kraanivee temperatuur sobiv, kuid Suvemäe kooliosas hinnati vett liiga kuumaks. Mõlemas hoones on tähelepanu pööratud ruumide soojapidavusele, kuid keskkonnaülevaatus tõi välja, et akende ja uste tihedus ei ole kõikjal piisav ning soojakadude vähendamiseks oleks võimalik rakendada täiendavaid lahendusi.

Elektrienergia kasutamise osas ilmnnes hoonete vahel mõningaid erinevusi. Peahoones kasutatakse LED-valgustust ning aknad ja valgustid on puhtad, mis aitab loomulikku valgust paremini ära kasutada. Samas selgus, et tühjades ruumides ei lülitata valgust alati välja ning koopiamasinaid ja teisi seadmeid ei lülitata järjepidevalt välja, kui neid ei kasutata. Õpetajate tagasiside kohaselt on klassiruumides kasutusel liikumisandurid, kuid valgustus kustub pärast liikumise lõppemist suhteliselt pika viivitusega.

Suvemäe kooliosas hinnati valgustuse kasutamist energiasäästlikumaks. Harvem kasutatavates ruumides kasutatakse liikumisandureid, valgustus lülitatakse välja piisava päevavalguse korral ning üldjuhul kasutatakse valgust ainult vajaduse korral. Samas ei olnud ülevaatus käigus võimalik kinnitada, et kõik elektroonilised seadmed lülitatakse kasutusvälisel ajal välja.

Positiivne on see, et kooliperele on kättesaadav ülevaade kooli ressursikulust ning energiatarbimise andmeid avaldatakse Rohelise Kooli tegevuste raames. Kool osaleb ka digiprügi vähendamise kampaaniates ning keskkonnaülevaatus põhjal teatakse digiprügi vähendamise võimalusi. Samas ei kasutata energiakulu andmeid veel süstemaatiliselt õppetöös, ressursikulu ei ole olnud õpilaste uurimistööde teemaks ning energiatarbimist ei jälgita regulaarselt eraldi vastutaja poolt. Samuti ei ole kool seni põhjalikumalt uurinud alternatiivenergia kasutamise võimalusi.

Arengusuunad ja kavandatavad tegevused

- Jätkata digiprügi vähendamise teemade käsitlemist ning tutvustada häid digihügieeni praktikaid kogu kooliperele.

- Suurendada koolipere teadlikkust energia säästmise võimalustest igapäevases koolielus.
- Kasutada energiatarbimise andmeid rohkem õppetöös, projektides ja õpilaste uurimistöodes.
- Kaardistada peamised soojakao kohad ning jätkata võimalusel nende vähendamist.
- Pöörata rohkem tähelepanu seadmete ja valgustuse väljalülitamisele ajal, kui neid ei kasutata.
- Uurida võimalusi taastuenergia ja teiste energiasäästlike lahenduste rakendamiseks koolis.

8. Transport

Õpilaste, õpetajate ja lapsevanemate vastustest ning kooli keskkonnaülevaatus tulemustest selgub, et Tallinna Kunstigümnaasiumi koolipere kasutab kooli jõudmiseks valdavalt keskkonnasõbralikke liikumisviise. Kooli asukoht ning hea ühistranspordiühendus toetavad säästvate liikumisviiside kasutamist ning enamik õpilasi ja õpetajaid ei sõltu kooli tulekul isiklikust autost.

Õpilaste vastustest ilmneb, et kooli tullaakse kõige sagedamini ühistranspordiga või jalgsi. Paljud õpilased kasutavad ka jalgratast või tõukeratast ning autoga kooli tulemine on vähem levinud. Ka lapsevanemate vastused kinnitavad sama trendi – kõige sagedamini kasutatakse ühistransporti, millele järgnevad jalgsi ning jalgratta või tõukerattaga liikumine. Autoga kooli toomist mainiti märgatavalt harvem. See näitab, et keskkonnasõbralikud liikumisviisid on kooliperes laialdaselt kasutusel.

Sarnane olukord ilmnes õpetajate seas. Enamik õpetajaid kasutab kooli tulemiseks ühistransporti ning osa kombineerib erinevaid liikumisviise, näiteks ühistransporti ja jalgsi liikumist või rattasõitu. Isikliku auto kasutamine on õpetajate seas pigem erandlik.

Liikumisohutust hinnatakse üldiselt positiivselt. Enamik õpilasi peab jalgsi, jalgratta või tõukerattaga kooli tulemist turvaliseks. Ka lapsevanemate hinnangud on valdavalt positiivsed, kuigi osa vastanutest ei olnud selles täielikult veendunud või ei osanud hinnangut anda. Kooli parkla turvalisust hindasid lapsevanemad samuti pigem heaks.

Keskkonnaülevaatus tulemused kinnitavad, et kooli juures on olemas jalgrattaparkla ning jalgsi või rattaga kooli tulemine on üldiselt turvaline.

Õpilaste vastustest selgus ka, et kohaliku toidu, transpordi ja keskkonnamõjude vahelisi seoseid on õppetöös käsitletud ebaühtlaselt. Osa õpilasi mäletas vastavaid arutelusid, kuid paljud ei osanud neid meenutada või leidsid, et teemat ei ole käsitletud. See viitab võimalusele siduda transpordi teema senisest rohkem kliimamuutuste, tarbimise, toidu ja keskkonnamõjude käsitlemisega.

Keskkonnaülevaatus tõi välja ka mõned arenguvõimalused. Kuigi koolis õpetatakse jalgrattaga sõitmist ning olemas on vajalik taristu, ei ole seni korraldatud autovabu päevi, rattaga kooli tulemise kampaaniaid ega teisi säästvat liikumist propageerivaid ülekoolilisi ettevõtmisi. Samuti ei ole õpetajate ühiste sõitude korraldamine koolis tavapärane praktika.

Arengusuunad ja kavandatavad tegevused

- Jätkata keskkonnasõbralike liikumisviiside propageerimist koolipere seas.
- Korraldada autovabu päevi, rattaga kooli tulemise kampaaniaid või muid säästvat liikumist toetavaid ettevõtmisi.
- Siduda transpordi teema senisest rohkem kliimamuutuste, tarbimise ja toidu keskkonnamõjude käsitlemisega.
- Kaardistada võimalusi õpetajate ühissõitude ja teiste säästvate liikumislahenduste toetamiseks.

9. Meri ja rannik

Tallinna Kunstigümnaasiumi asukoht mere läheduses loob head võimalused mere ja rannikuga seotud teemade käsitlemiseks nii õppetöös kui ka erinevate praktiliste tegevuste kaudu. Meri ja rannik on üks kooli Rohelise Kooli selle aasta fookusteemadest, mille arendamisele soovitakse lähiaastatel rohkem tähelepanu pöörata.

Õpilaste küsitluse tulemused näitavad, et suhtumine kalatoitudesse on erinev – ligikaudu pooled õpilased vastasid, et neile maitsevad kalatoidud, ning pooled ei eelista neid. See viitab vajadusele jätkata teadlikkuse tõstmist mereandide, tasakaalustatud toitumise ning Läänemere kestliku kasutamise teemadel.

Õpetajate küsitluse põhjal on enam kui pooled õpetajad (6 õpetajat 11-st) käesoleval õppeaastal viinud õpilasi mere äärde õppekäikudele või loodust vaatlema. Mere ja ranniku teemasid käsitletakse õppekäikude, loodusvaatluste ning keskkonnahariduslike tegevuste kaudu.

Keskkonnaülevaatus näitas, et kool korraldab õppekäike mere äärde ning viib seal läbi teemakohaseid vaatlusi. Kool osaleb ka rannakoristuse talgutel, mis aitavad õpilastel märgata inimtegevuse mõju merekeskkonnale ning mõista igaühe rolli looduse hoidmisel. Positiivne on ka see, et koolis kasutatakse koristamisel ja nõude pesemisel loodussäästlikke puhastusvahendeid ning õpetajad ja teised töötajad tunnevad keskkonnamärgiseid, mis toetab teadlikke tarbimisvalikuid.

Mere ja ranniku teemadega seotud õpikogemusi on õpilastele pakutud mitmel viisil. Õppeaasta jooksul külastati meremuuseumi, osaleti koristustalgutel, uuriti Läänemerega seotud teemasid ning viidi läbi loodusvaatluste minimaraton Paljassaares.

Kuigi mere ja ranniku teemad on koolis esindatud, näitab analüüs, et nende käsitlemine võiks olla senisest süsteemsem ja nähtavam. Arvestades kooli asukohta mere läheduses, on potentsiaali kasutada ümbritsevat keskkonda veelgi rohkem õuesõppe, projektõppe ja keskkonnateadlikkuse arendamise eesmärgil.

Arengusuunad ja kavandatavad tegevused

- Korraldada igas kooliastmes vähemalt üks mere või ranniku teemaline õppekäik õppeaasta jooksul.
- Jätkata osalemist rannakoristuse talgutel ning siduda tegevus arutelude ja õppetööga.
- Viia läbi rohkem loodusvaatlusi ranniku- ja merealadel, kasutades näiteks Paljassaare, Stroomi ranna või teiste lähedaste piirkondade võimalusi.
- Suurendada Läänemere teemade käsitlemist projektipäevadel ja aineõpetuses.
- Kaasata õpilasi merekeskkonna teemaliste uurimis- ja praktiliste tööde läbiviimisse.
- Teha koostööd meremuuseumide, looduskeskuste ja keskkonnaorganisatsioonidega.

10. Globaalne kodakondsus

Õpilaste, õpetajate ja lapsevanemate vastused näitavad, et Tallinna Kunstigümnaasiumis väärtustatakse sallivat ja turvalist koolikeskkonda, kuid teadmised üleilmsete teemade ning ÜRO lapse õiguste konventsiooni kohta vajavad senisest rohkem tähelepanu.

Õpilaste teadmised ÜRO lapse õiguste konventsioonist on pigem tagasihoidlikud. Ligikaudu 70–80% õpilastest vastas, et nad ei tea, mis see on, või ei osanud küsimusele vastata. Samuti ei

osanud enamik õpilasi nimetada konventsioonis sätestatud laste õigusi. Need õpilased, kes küsimusele vastasid, tõid kõige sagedamini välja õiguse haridusele, tervishoiule, turvalisele elule, mängule ja puhkusele ning oma arvamuse avaldamisele. Tulemused näitavad, et laste õiguste ja vastutuse teema vajab õppetöös teadlikumat käsitlemist.

Ka õpetajate vastustest selgus, et ÜRO lapse õiguste konventsiooni teemat ei ole seni laialdaselt käsitletud. Enamik õpetajaid ei ole seda oma tundides käsitlenud, kuid samal ajal peavad õpetajad kooli turvaliseks ja kultuuriliselt mitmekesiseks õpikeskkonnaks. See viitab sellele, et konventsiooni põhimõtted on koolikultuuris sageli olemas, kuid neid ei seostata alati teadlikult laste õiguste temaga.

Lapsevanemate hinnangul pööratakse koolis globaalsetele probleemidele ja väljakutsetele üldiselt tähelepanu, kuid paljudel puudub selle kohta selge ülevaade. Ligikaudu pooled vastanutest leidsid, et koolis käsitletakse globaalseid teemasid piisavalt, samas kui suur osa ei osanud hinnangut anda. Sarnane pilt ilmnis ka teiste maade kultuuride tutvustamise puhul – osa lapsevanemaid näeb selle temaga tegelemist, kuid paljud ei ole sellest teadlikud.

Kooli tugevuseks on salliv ja toetav õhkkond. Kolmveerand vastanud lapsevanematest leiab, et koolipere on üksteise suhtes salliv. Turvaline koolikeskkond ja erinevate inimeste austamine on olulised globaalse kodakondsuse alustalad ning loovad hea pinnase temaga süvendatult tegelemiseks.

Keskkonnaülevaatus tulemused näitasid, et koolis kasutatakse võimalusel õiglase kaubanduse tooteid, näiteks õpetajate kohvi puhul. Samas ei ole seni toimunud ülekoolilisi ettevõtmisi, mis keskenduksid mõne üleilmse probleemi teadvustamisele, ning kooli menüüs ei ole regulaarselt esindatud teiste kultuuride toidud. Need on võimalikud valdkonnad, mille kaudu globaalse kodakondsuse teemat tulevikus nähtavamaks muuta.

Arengusuunad ja kavandatavad tegevused

- Tutvustada õpilastele senisest süsteemsemalt ÜRO lapse õiguste konventsiooni ja laste õigusi.
- Siduda globaalse kodakondsuse teemasid erinevate õppeainete ja projektipäevadega.
- Korraldada tegevusi, mis tutvustavad erinevaid kultuure, kombeid ja maailmavaateid.

- Teadvustada õpilastele üleilmseid keskkonna- ja ühiskonnaprobleeme ning nende seoseid igapäevaeluga.
- Võimalusel kasutada ja tutvustada õiglase kaubanduse põhimõtteid ning tooteid.
- Leida võimalusi rahvusvaheliste projektide ja koostöötegevuste kaudu õpilaste maailmapildi avardamiseks.

11. Kliimamuutused

Kliimamuutuste teema on koolis seotud mitme erineva Rohelise Kooli tegevusvaldkonnaga ning seda käsitletakse eelkõige praktiliste tegevuste, kampaaniate ja projektide kaudu. Kuigi eraldi küsitlusküsimusi kliimamuutuste teemal õpilastele, õpetajatele ja lapsevanematele ei esitatud, annavad keskkonnaülevaatus ning aasta jooksul toimunud tegevused ülevaate sellest, kuidas teema koolielus kajastub.

Kooli igapäevastes tegevustes pööratakse tähelepanu mitmele kliimamuutuste leevendamist toetavale tegevusele. Õpilasi ja töötajaid julgustatakse tulema kooli jalgsi, jalgrattaga või ühistranspordiga, säästma paberit ning kasutama võimalusel mõlemat paberipoolt, suunama esemeid taaskasutusse ning vähendama liha tarbimist. Kooliaias kasutatakse peenarde väetamisel sünteetiliste väetiste asemel komposti, mis toetab ringmajanduse põhimõtteid ning aitab vähendada keskkonnamõju.

Kliimamuutuste teema oli sel õppeaastal nähtaval kohal ka kooli üritustes. Kool osales energiasäästu ja keskkonnateadlikkust edendavates kampaaniates, sealhulgas sooja kampsuni kampaanias ja digiprügi vähendamise kampaanias. Mõlemad tegevused aitasid juhtida tähelepanu sellele, kuidas igapäevased valikud mõjutavad energiatarbimist ja keskkonda.

Olulisel kohal oli ka kestliku toitumise teema. Kool liitus programmiga „Taimne Teisipäev“, mille eesmärk on tutvustada taimse toidu keskkonna- ja kliimamõjusid ning julgustada tegema teadlikumaid toiduvalikuid. Teadlikkuse suurendamiseks korraldati aasta jooksul mitu suuremat sündmust. Mondo Maailmakooli algatusel toimus koolis Maailmapäev, kus käsitleti üleilmseid kestlikkuse teemasid, ning toidufestivali keskseks teemaks oli taimne toit. Mõlemad ettevõtmised aitasid siduda kliimamuutuste teemat igapäevaste valikute, tarbimise ja toitumisega ning pakkusid õpilastele võimalust teemat praktiliselt kogeda.

Loov- ja uurimistöödes ei olnud sel õppeaastal kliimamuutused eraldi fookusteemaks, kuid mitmed tööd käsitlesid kliimamuutustega tihedalt seotud valdkondi, nagu elurikkus, jäätmed, tervis ja heaolu ning globaalne kodakondsus.

Arengusuunad ja kavandatavad tegevused

- Siduda kliimamuutuste teema teadlikumalt erinevate õppeainete ja Rohelise Kooli teemavaldkondadega.
- Suurendada õpilaste arusaamist kliimamuutuste põhjustest ja nende seostest igapäevaste valikutega.
- Jätkata energiasäästu ja digiprügi vähendamise kampaaniates osalemist.
- Käsitleda kestlikku toitumist ja toidu kliimamõju õpilastele eakohasel ning praktilisel viisil.
- Julgustada õpilasi osalema kliimamuutustega seotud loov- ja uurimistöödes.
- Korraldada ka edaspidi teemapäevi ja praktilisi tegevusi, mis seovad kliimamuutuste teema igapäevaelu, tarbimise ja keskkonnahoiuga.
- Jätkata koostööd organisatsioonidega, kes pakuvad kliimahariduse ja kestliku arengu teemalisi programme ning õppematerjale.

Kooli kogukonna ettepanekud ja tulevikusuunad

Õpilaste, õpetajate ja lapsevanemate vastustest ilmneb, et koolipere peab oluliseks keskkonnateemade käsitlemist praktilisel ja igapäevaeluga seotud viisil. Kõige sagedamini toodi esile vajadus suurendada õuesõppe, õppekäikude, projektõppe ja teiste kogemuslike õppemeetodite osakaalu. Keskkonnateemasid soovitakse rohkem siduda päriseluliste näidete, kohalike probleemide ning õpilaste igapäevaste valikutega.

Mitmed vastajad rõhutasid, et keskkonnateemasid võiks lõimida senisest enam erinevatesse õppeainetesse ning käsitleda neid terviklikult. Oluliseks peeti jäätmete vähendamist, prügi sorteerimist, ressursisäästu, elurikkuse hoidmist, kliimamuutusi, kestlikku toitumist ning teadlikku tarbimist. Samuti soovitati kasutada rohkem mõõtmist, vaatlusi ja praktilisi uurimistegevusi, mis aitaksid õpilastel paremini mõista oma tegevuste mõju keskkonnale.

Õpilaste ettepanekutes tõusid esile eelkõige kooli õueala ja jäätmekäitlusega seotud küsimused. Sooviti rohkem prügikaste, eriti õuealale, rohkem istekohti, rohelist ja võimalusi aktiivseks

tegevuseks õues. Samuti peeti oluliseks kooliümbruse puhtust ning keskkonnasõbralike harjumuste kujundamist igapäevaelus.

Õpetajad tõid välja vajaduse jagada omavahel rohkem häid praktikaid ja õppematerjale ning siduda Rohelise Kooli tegevused veelgi süsteemsemalt õppetööga. Samuti peeti oluliseks suurendada õpilaste omaalgatust ja aktiivset osalemist keskkonnategevustes.

Lapsevanemad näevad suurt väärtust kogukonna kaasamises. Sooviti rohkem ühiseid ettevõtmisi, õppekäike, talguid, loenguid ja praktilisi tegevusi, kus osalevad koos õpilased, õpetajad ja lapsevanemad. Mitmed lapsevanemad väljendasid valmisolekut panustada oma teadmiste, oskuste või erialase kogemusega Rohelise Kooli tegevustesse.

Kokkuvõttes näitab tagasiside, et kooli kogukond väärtustab keskkonnaharidust ning soovib näha veelgi rohkem praktilist, koostööl põhinevat ja igapäevaeluga seotud õppimist. Oluliseks peetakse õpilaste aktiivset kaasamist ning selliste harjumuste kujundamist, mis toetavad kestlikku eluviisi nii koolis kui ka kodus.

KOKKUVÖTTE

Käesoleva keskkonnaülevaate, õpilaste, õpetajate ja lapsevanemate küsitluste ning Rohetiimi vaatluste põhjal võib järeldada, et koolis pööratakse keskkonnaharidusele ja kestlikule arengule tähelepanu. Keskkonnateemad on lõimitud erinevatesse tegevustesse, projektidesse ja õppeainetesse.

Kõige tugevamalt paistavad silma õueala, elurikkuse ja looduse, tervise ja heaolu ning jäätmete vähendamise teemad. Kooli õueala pakub võimalusi õuesõppeks, puhke- ja liikumistegevusteks ning kooliaedade kasutamiseks. Elurikkuse toetamiseks on rajatud mitmeid looduslähedasi alasid ning õpilased osalevad praktilistes tegevustes. Tervise ja heaolu valdkonnas toetavad õpilaste heaolu Liikuma Kutsuva Kooli ja KiVa programmi tegevused, joogivee kättesaadavus ning võimalused aktiivseks liikumiseks.

Samas ilmnes mitmeid teemasid, mis vajavad edaspidi suuremat tähelepanu. Õpilaste teadmised vee säästmise, magevee olulisuse ja kraanivee eeliste kohta on ebaühtlased. Samuti vajavad tugevdamist teadmised ÜRO lapse õiguste konventsioonist, globaalsetest probleemidest ja kestliku arengu seostest igapäevaeluga. Küsitlused näitasid, et mitmed õpilased ei oska veel seostada oma igapäevaseid valikuid laiemate keskkonna- ja ühiskonnaprobleemidega.

Arenguruumi on ka kliimamuutuste, energia ja transpordi teemade nähtavamal käsitlemisel. Kuigi koolis viiakse läbi erinevaid tegevusi ja kampaaniaid, ei pruugi õpilased alati tajuda nende seost kliimamuutuste leevendamisega. Samuti võiks rohkem kasutada ressursikulu andmeid õppetöös ning siduda energia, transpordi ja tarbimise teemad praktiliste tegevustega.

Küsitlustest ja keskkonnaülevaatusel tulenevalt võiksid järgmise õppeaasta võimalikud fookusteemad olla:

- Vesi – teadlikkus magevee säästmisest, kraanivee eelistamisest ja veekasutuse mõjust keskkonnale;
- Globaalne kodakondsus – laste õigused, kultuuriline mitmekesisus, õiglane kaubandus ja globaalne vastutus;
- Kliimamuutused – seoste loomine energia, transpordi, toidu ja tarbimisega ning kliimateadlikkuse suurendamine;

- Meri ja rannik – kooli asukohast tuleneva potentsiaali suurem kasutamine õppetöös ja praktilistes tegevustes.

Järgmisel õppeaastal on oluline jätkata seniseid häid praktikaid ning pakkuda veelgi rohkem praktilisi, kogemuslikke ja õpilasi kaasavaid tegevusi, mis aitavad kujundada kestlikke harjumusi nii koolis kui ka igapäevaelus.